

เอกสารประกอบการพิจารณา

ญัตติ

เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวและแผนพัฒนา
การท่องเที่ยวของภาคใต้ และการแก้ไขปัญหาและ
การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

อ.พ. 36/2563 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

อ.พ. 36/2563
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

เอกสารเพิ่มเติม

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

ญัตติ

เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทาง
การดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้
(นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
แนวทางในการจัดให้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้
(นายประเสริฐพงษ์ ศรนวัตร์ เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย
(นายณริศ ขำนุรักษ์ และนายอัศรเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์ เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
การท่องเที่ยวเชิงเอกลักษณ์และตามอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาค
(นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางมาลินี คงรื่น

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 3

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายเปรม ถาวรประภาสวัสด์

วิทยาการปฏิบัติการ

นางมัลลิกา สมบัติศิริ

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวเมษณีญา สอนทรัพย์

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวอัมมา ไตรมาลัย

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวภา วาสนา

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวพรพรรณ เสวกวิหารี

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

สิงหาคม 2563

บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร

ภาคใต้ของประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่สำคัญอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยมีพื้นที่ติดทะเล 13 จังหวัด จึงเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด โดยเฉพาะในจังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดสตูล และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม เช่น กิจกรรมดำน้ำ การเล่นเรือและเรือยอร์ช การท่องเที่ยวชายหาด

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนในภาคใต้ พ.ศ. 2561 พบว่า จังหวัดที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 14,409,000 คน รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา จำนวน 7,629,000 คน จังหวัดกระบี่ จำนวน 6,767,000 คน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6,155,000 คน จังหวัดที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนน้อยที่สุด คือ จังหวัดปัตตานี จำนวน 282,000 คน ในส่วนของรายได้จากการท่องเที่ยวในภาคใต้ พ.ศ. 2561 จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 449,100 ล้านบาท รองลงมา คือ จังหวัดกระบี่ จำนวน 115,176 ล้านบาท จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 102,509 ล้านบาท จังหวัดสงขลา จำนวน 68,252 ล้านบาท จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อยที่สุด คือ จังหวัดปัตตานี 1,062 ล้านบาท แสดงให้เห็นว่า ภาคใต้มีผู้เยี่ยมชมเยือนและมีรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง

ด้วยเหตุนี้ ภาคใต้จึงเป็นพื้นที่ที่สำคัญอย่างยิ่งของการท่องเที่ยวไทย และภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้รวมถึงมีแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในภาคใต้ เพื่อที่จะทำให้ภาคใต้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้อย่างยั่งยืนจะต้องเน้นการพัฒนากลุ่มสินค้าเกษตรในท้องถิ่น เน้นการพัฒนาสินค้าเพื่ออนาคตและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนยาวนาน เตรียมพร้อมรองรับความต้องการสินค้าใหม่ ๆ ของโลกภายใต้บริบทใหม่ พัฒนาสินค้าเชื่อมโยงกับบริการให้มีความพร้อมกับการจำหน่ายสินค้าและบริการ และภาครัฐจะต้องอำนวยความสะดวกให้เกิดการค้าการลงทุน มีการใช้ระเบียบมาตรฐานสินค้าที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ในส่วนการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย เพราะความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว รัฐบาลจึงได้จัดตั้งกองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีภารกิจหลักในการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ ตรวจสอบเหตุที่อาจเกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว แจ้งเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแบบ New Normal ที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลังโควิด-19 ทุกอย่างจะเปลี่ยนแปลงไป จะมีการออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อสร้างความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญด้านสุขภาพและความปลอดภัยมากขึ้น และเทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความปลอดภัย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเตรียมการจัดทำแผนฟื้นฟูภาคการท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1) Lockdown Exit เป็นระยะที่เริ่มมีการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ 2) Selective Open เป็นระยะที่เริ่มมีการเปิดเมือง และจะเปิดอย่างจำกัดประมาณร้อยละ 50-60 ของพื้นที่เที่ยว 3) Extensive Open ในระยะนี้จะเปิดเมืองทั้งหมด นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดทำโครงการเพื่อสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวหลังโควิด-19 คลี่คลาย ภายใต้ชื่อ “Amazing Thailand Safety & Health Administration” หรือ SHA มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการควบคุมโรค ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้ควบคุมการออกตราสัญลักษณ์ให้แก่ผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมิน

มาตรฐานเบื้องต้นของทุกสถานประกอบการ 10 ประเภกิจการ มีดังนี้ 1) สุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้ที่มีอยู่ในอาคาร เช่น ทำความสะอาดอาคารและบริเวณที่มีการสัมผัสบ่อย ๆ มีระบบการระบายอากาศและถ่ายเทอากาศภายในอาคารที่เหมาะสม 2) การจัดอุปกรณ์ทำความสะอาดเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค เช่น เตรียมเจลล้างมือที่มีแอลกอฮอล์ไว้ในบริเวณพื้นที่ส่วนกลาง บริเวณห้องน้ำ ต้องสะอาดและจัดให้มีสบู่ล้างมืออย่างเพียงพอ 3) การป้องกันสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น ผู้ปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงต่อการรับสัมผัส ต้องมีการป้องกันตนเอง โดยใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย ทำความสะอาดมืออย่างสม่ำเสมอ หากผู้ปฏิบัติงานมีอาการเจ็บป่วย ให้หยุดปฏิบัติงานและเข้ารับการรักษาทันที

นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้คาดการณ์แนวโน้มการท่องเที่ยวใน พ.ศ. 2564 ไว้เป็น 3 สมมติฐาน คือ 1) พื้นตัวเร็วในช่วงต้นปีหรือไตรมาส 2 พ.ศ. 2564 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,525,341 ล้านบาท แบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 548,341 ล้านบาท และรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 977,000 ล้านบาท มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 20.5 ล้านคน 2) พื้นตัวระดับปานกลางในช่วงกลางปีถึงปลายปีหรือไตรมาส 3 พ.ศ. 2564 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,108,500 ล้านบาท แบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 491,000 ล้านบาท และรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 617,500 ล้านบาท มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 12.5 ล้านคน 3) ไม่ฟื้นตัว หรือฟื้นตัวในช่วงปลายปีหรือไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2564 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 675,700-754,800 ล้านบาท แบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 458,800 ล้านบาท (กรณี Lockdown บางจังหวัด) หรือแบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 379,700 ล้านบาท (กรณี Lockdown ทั้งประเทศ) และรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 296,000 ล้านบาท มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 6.14 ล้านคน

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 สารสำคัญ	
1) ญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ (นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล เป็นผู้เสนอ)	1-1
2) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางในการจัดให้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ (นายประเสริฐพงษ์ ศรนวัตร์ เป็นผู้เสนอ)	1-2
3) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย (นายนิรุฒ ขำรุ่งรักษ์ และนายอัศรเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์ เป็นผู้เสนอ)	1-3
4) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเอกลักษณ์และตามอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาค (นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ เป็นผู้เสนอ)	1-4
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณาญัตติ	3-1
1) สภาพทั่วไปภาคใต้ (ยกเว้นภาคใต้ชายแดน)	3-1
2) สภาพทั่วไปภาคใต้ชายแดน	3-2
3) การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดในประเทศไทย	3-3
4) สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ผ่านมา	3-4
5) สถานการณ์การท่องเที่ยวในภาคใต้	3-5
6) จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยและรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย พ.ศ. 2552-2562	3-7
7) จำนวนผู้เยี่ยมเยือนในภาคใต้ พ.ศ. 2561	3-8
8) รายได้จากการท่องเที่ยวในภาคใต้ พ.ศ. 2561	3-8
9) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ที่ยั่งยืน	3-9
10) มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว	3-10
11) การพัฒนาการท่องเที่ยว	3-14
12) การท่องเที่ยวหลังโควิด-19	3-17

ส่วนที่ 1

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทาง
การดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้
(นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวของ
ภาคใต้

เหตุผล

เนื่องด้วยปัจจุบันการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเพราะว่า รายได้ของประเทศที่เกิดจากการท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่มหาศาล และเกือบทุกประเทศในโลกก็ได้มีการแข่งขันกันสูงมากเพื่อให้ประเทศของตนเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการทำการตลาด ทำการประชาสัมพันธ์ และทำการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ อีกมากมาย ซึ่งหากประเทศไทยไม่มีการศึกษาวางแผนอย่างเป็นระบบแล้วย่อมทำให้ไม่มีการพัฒนาอย่างจริงจังจึงย่อมไม่มีศักยภาพต่อสู้กับประเทศอื่น ๆ ได้ ภาคใต้นั้นมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก แต่ยังขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ทั้ง ๆ ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก หากมีการศึกษาแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ เพื่อวางแผนทางด้านยุทธศาสตร์ ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ก็จะทำให้เกิดประโยชน์กับประเทศเป็นอย่างมาก

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทาง
ในการจัดให้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้
(นายประเสริฐพงษ์ ศรนวัตร์ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางในการจัดให้มีแผนพัฒนา
การท่องเที่ยวของภาคใต้

เหตุผล

ประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวสวยงามหลายแห่ง ในแต่ละปีมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและ
ชาวต่างประเทศเดินทางมายังประเทศไทยปีละมากกว่า 30 ล้านคน โดยเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ซึ่งมีหมู่เกาะ
และทะเลที่สวยงามอันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ซึ่งการท่องเที่ยวทางทะเลเป็นปัจจัยสำคัญ
ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดภาคใต้และในระดับประเทศ แต่การพัฒนาและแก้ไขปัญหา
ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เช่น ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปัญหาแหล่งท่องเที่ยว
เสื่อมโทรมรวมไปถึงระบบบริการขนส่งเพื่อเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ
ขาดการเชื่อมต่องานกันอย่างบูรณาการ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
ของภาคใต้ เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวในประเทศไทย และสอดคล้องกับ
ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงจัดให้มีการบริการขนส่งสาธารณะ
อย่างบูรณาการ

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย
(นายณริศ ขำนุรักษ์ และนายอัศรเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

เหตุผล

ด้วยแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งผลจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวดังกล่าวได้นำความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ สร้างรายได้สร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่และประเทศชาติเป็นจำนวนมากศาล อีกทั้งยังเป็นปัจจัยหนึ่งในการช่วยกระตุ้นให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้นอีกด้วย โดยเฉพาะด้านการค้าขายและธุรกิจท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวของประเทศไทยก็ยังคงประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ อยู่ เช่น ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านระบบสาธารณสุขที่ยังไม่ทั่วถึง ด้านความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจเท่าที่ควร ประกอบกับในปัจจุบันซึ่งเป็นช่วงที่กำลังเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้ ส่งผลให้ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างหนัก เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะถดถอย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยกลับมาขยายตัวอย่างยั่งยืน

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเอกลักษณ์
และตามอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาค
(นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเอกลักษณ์และตามอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาค

เหตุผล

ด้วยรัฐบาลมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ จากนโยบายและมาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง และประเทศไทยมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวหลายอย่าง อาทิ ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ในแต่ละจังหวัด แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สนใจการท่องเที่ยวชุมชนซึ่งเป็นที่ยอมรับมาอย่างต่อเนื่อง และการใช้จ่ายซื้อสินค้า ของที่ระลึก เสื้อผ้า และผลิตภัณฑ์จากชุมชน ทำให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดสามารถบริหารจัดการโดยเน้นเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์ลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นของตนและตามอัตลักษณ์ลักษณะเด่นของพื้นที่นั้น ๆ ได้ ยกตัวอย่างเช่น ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ มีชนเผ่าสำคัญ 4 เผ่า ได้แก่ ชนเผ่าเขมร ชนเผ่าลาว ชนเผ่าส่วย และชนเผ่าเยอ ซึ่งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สมควรที่จะได้รับการอนุรักษ์ไว้ให้เด็กรุ่นหลังได้ศึกษา และในจังหวัดอื่น ๆ ยังมีชนเผ่าพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์ควรได้รับการส่งเสริม นอกจากนั้นควรมีการนำวิถีชีวิต วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เข้าไปร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชน และในตัวเมืองศรีสะเกษยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกมากมาย อาทิ ปราสาทสระกำแพงใหญ่ เกาะกลางน้ำ และวัดปราสาทเยอเหนือ ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพสักการะของชนเผ่าเยอ ไปจนถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้ถึงวิถีทางด้านการเกษตร โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ทุเรียนภูเขาไฟ ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและได้มีการจัดลำดับไว้ในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ ทุเรียนพันธุ์ก้านยาว จังหวัดนนทบุรี ทุเรียนภูเขาไฟ จังหวัดศรีสะเกษ ทุเรียนพันธุ์หลิน จังหวัดอุดรธานี ทุเรียนพันธุ์สาธิต จังหวัดพังงา ทุเรียนป่าละอู จากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และยังมีการจัดงานเทศกาลผลไม้หลากหลายชนิดอีกด้วย

การขยายตลาดและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวสร้างรายได้และมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ หากแต่ปัญหาการท่องเที่ยวชุมชนในประเทศไทย ยังขาดการพัฒนาต่อยอดสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน ซึ่งหากพิจารณาการต่อยอดดังกล่าวตามระบบห่วงโซ่คุณค่าอันจะส่งผลให้การดำเนินงานในด้านกิจกรรมหลักของชุมชน มีระบบการจัดการที่น่าศักยภาพทาง

การท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด สร้างรายได้ และพัฒนาเศรษฐกิจสู่การท่องเที่ยวชุมชน ได้อย่างสมดุลทั่วถึง นำไปสู่การพัฒนาอัตลักษณ์และเรื่องราวของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ มีทิศทางในการพัฒนาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ซึ่งเป็นทรัพยากรเด่นของพื้นที่ลดความทับซ้อนของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ เกิดการกระจายนักท่องเที่ยว และลดการแข่งขันในมิติของราคา อีกทั้ง สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมีเรื่องราวที่น่าสนใจสอดแทรก ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในการนำเสนอให้แก่นักท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ นันทนาการ และวัฒนธรรม แต่ผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวเหล่านี้ยังขาดเอกลักษณ์ จึงจำเป็นต้องสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายการจัดการด้านการท่องเที่ยวและเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนอย่างยั่งยืนตลอดไป

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้แบ่งสภาพัฒนาของภาคใต้ในประเทศไทยเป็น 2 ลักษณะ คือ ภาคใต้ (ยกเว้นภาคใต้ชายแดน) และภาคใต้ชายแดน

1. ภาคใต้ (ยกเว้นภาคใต้ชายแดน) มีที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทรมลายู ขนาบด้วยอ่าวไทยทางฝั่งตะวันออกและทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตก ประกอบด้วย 11 จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง การท่องเที่ยวทางบกตอนใน การท่องเที่ยวสปาเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ใน พ.ศ. 2560 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 774,048 ล้านบาท จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต รองลงมา คือ จังหวัดกระบี่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี แสดงให้เห็นว่าภาคใต้ (ยกเว้นภาคใต้ชายแดน) มีรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง¹

2. ภาคใต้ชายแดน มีที่ตั้งอยู่ใต้สุดของประเทศไทยติดกับประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย 3 จังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม ใน พ.ศ. 2560 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 7,030 ล้านบาท แสดงให้เห็นว่าภาคใต้ชายแดนยังมีรายได้จากการท่องเที่ยวในสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับภาคใต้ (ยกเว้นภาคใต้ชายแดน)²

เนื่องจากภาคใต้มีจังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเล 13 จังหวัด จึงเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด โดยเฉพาะในจังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดสตูล และจังหวัดสุราษฎร์ธานี กิจกรรมที่มีความโดดเด่นประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมดำน้ำ 2) การเล่นเรือและเรือยอร์ช 3) การท่องเที่ยวชายหาด³

¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (กรกฎาคม 2562). แผนพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2560-2565

ฉบับทบทวน. สืบค้น 10 สิงหาคม 2563 จาก https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8537

² สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (กรกฎาคม 2562). แผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2560-2565

ฉบับทบทวน. สืบค้น 10 สิงหาคม 2563 จาก https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8537

³ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). รายงานศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด Sea Sun Sand. สืบค้น 10 สิงหาคม 2563 จาก https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_20190625145933.pdf

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย
และรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย พ.ศ. 2559-2562

พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย	รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย
2559	32.52 ล้านคน	1,633,000 ล้านบาท
2560	35.59 ล้านคน	1,831,000 ล้านบาท
2561	38.17 ล้านคน	1,876,000 ล้านบาท
2562	39.80 ล้านคน	1,910,000 ล้านบาท

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา (ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2562)

จำนวนผู้เยี่ยมเยือนในภาคใต้ พ.ศ. 2561

จังหวัด	จำนวนผู้เยี่ยมเยือน		
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม
ระนอง	956,000 คน	57,000 คน	1,013,000 คน
พังงา	1,410,000 คน	3,459,000 คน	4,869,000 คน
ภูเก็ต	4,058,000 คน	10,351,000 คน	14,409,000 คน
กระบี่	2,531,000 คน	4,236,000 คน	6,767,000 คน
ตรัง	1,381,000 คน	198,000 คน	1,579,000 คน
สตูล	1,339,000 คน	180,000 คน	1,519,000 คน
ชุมพร	1,405,000 คน	115,000 คน	1,520,000 คน
สุราษฎร์ธานี	2,395,000 คน	3,760,000 คน	6,155,000 คน
นครศรีธรรมราช	3,796,000 คน	88,000 คน	3,884,000 คน
พัทลุง	1,624,000 คน	18,000 คน	1,642,000 คน
สงขลา	4,615,000 คน	3,014,000 คน	7,629,000 คน
ปัตตานี	280,000 คน	2,000 คน	282,000 คน
ยะลา	146,000 คน	534,000 คน	680,000 คน
นราธิวาส	260,000 คน	432,000 คน	692,000 คน

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา (ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2561)

รายได้จากการท่องเที่ยวในภาคใต้ พ.ศ. 2561

จังหวัด	รายได้จากการท่องเที่ยว		
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม
ระนอง	4,183 ล้านบาท	383 ล้านบาท	4,566 ล้านบาท
พังงา	6,339 ล้านบาท	45,675 ล้านบาท	52,014 ล้านบาท
ภูเก็ต	51,850 ล้านบาท	397,250 ล้านบาท	449,100 ล้านบาท
กระบี่	39,773 ล้านบาท	75,403 ล้านบาท	115,176 ล้านบาท
ตรัง	7,993 ล้านบาท	1,753 ล้านบาท	9,746 ล้านบาท
สตูล	7,916 ล้านบาท	905 ล้านบาท	8,821 ล้านบาท
ชุมพร	6,725 ล้านบาท	763 ล้านบาท	7,488 ล้านบาท
สุราษฎร์ธานี	18,237 ล้านบาท	84,272 ล้านบาท	102,509 ล้านบาท
นครศรีธรรมราช	16,396 ล้านบาท	388 ล้านบาท	16,784 ล้านบาท
พัทลุง	3,425 ล้านบาท	45 ล้านบาท	3,470 ล้านบาท
สงขลา	33,369 ล้านบาท	34,883 ล้านบาท	68,252 ล้านบาท
ปัตตานี	1,052 ล้านบาท	10 ล้านบาท	1,062 ล้านบาท
ยะลา	536 ล้านบาท	2,797 ล้านบาท	3,333 ล้านบาท
นราธิวาส	972 ล้านบาท	2,171 ล้านบาท	3,143 ล้านบาท

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา (ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2561)

สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2559-2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยปีละมากกว่า 30 ล้านคน และประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยปีละมากกว่า 1,500,000 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าทั้งจำนวนและรายได้มีการเติบโตที่สูงขึ้นเป็นที่พึงพอใจอย่างมาก เมื่อวิเคราะห์ลงไปดูถึงเฉพาะจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนในภาคใต้ พ.ศ. 2561 จังหวัดที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา จังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนน้อยที่สุด คือ จังหวัดปัตตานี ในส่วนของรายได้จากการท่องเที่ยวในภาคใต้ พ.ศ. 2561 จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต รองลงมา คือ จังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสงขลา จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวที่น้อยที่สุด คือ จังหวัดปัตตานี ดังนั้น ภาคใต้จึงเป็นพื้นที่สำคัญอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวของประเทศไทย

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้

ด้วยเหตุนี้ ภาครัฐได้มีแนวทางการดำเนินการและแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ โดยมีแผนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในภาคใต้ ดังนี้

1. แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน พ.ศ. 2559-2563 มีวิสัยทัศน์ คือ “การท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก บนฐานวัฒนธรรมอันดามัน” โดยมียุทธศาสตร์ ดังนี้

1) การพัฒนาฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลและวิถีอันดามัน โดยเน้นการยกระดับปัจจัยพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว และคุณภาพการให้บริการ ตลอดจนการลงทุนในทุกกระดับ เพื่อมุ่งสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเลและท่าเทียบเรือสำราญที่มีมาตรฐานระดับโลก

2) เร่งส่งเสริมกลยุทธ์การตลาดที่เน้นคุณค่า และการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว และการเจาะกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพทั้งตลาดต่างประเทศและตลาดในประเทศ

3) เร่งสนับสนุนและขับเคลื่อนมาตรการด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ความสะดวกในการคมนาคม ปัญหาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ

4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในคลัสเตอร์อันดามัน ระหว่างคลัสเตอร์ประเทศเพื่อนบ้าน และคลัสเตอร์ระดับสากล

5) เร่งยกระดับและสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายการท่องเที่ยวอันดามันและบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายและบุคลากรครอบคลุมทั้งระบบของการจัดการท่องเที่ยวอันดามัน⁴

ตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน พ.ศ. 2559-2563 มีผลการดำเนินงานไปแล้ว เช่น แก้ไขปัญหาน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่ง การพัฒนาเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) โครงการจักรยานทางไกล (Tour de Andaman) จัดทำเส้นทางท่องเที่ยว “สันหลังมังกร มหัศจรรย์ สันทรายแห่งท้องทะเลอันดามัน” จัดทำเส้นทางท่องเที่ยว “วิถีชุมชนวัฒนธรรมอันดามัน”⁵

2. แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พ.ศ. 2559-2563 มีวิสัยทัศน์ คือ “การท่องเที่ยวพักผ่อนเพื่อสุขภาพชั้นนำของโลก” โดยมียุทธศาสตร์ ดังนี้

1) การเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่การเป็นเมืองพักผ่อนเพื่อสุขภาพระดับโลกของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

2) ยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันทางตลาดการท่องเที่ยว เพื่อเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

3) เร่งสร้างความเข้มแข็งกลไกการขับเคลื่อนเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ระหว่างคลัสเตอร์ และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปประเทศเมียนมา

⁴ “ประกาศคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน เรื่อง แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว ภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน พ.ศ. 2559-2563” (10 กันยายน 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 132 ตอนพิเศษ 213 ง, น. 41.

⁵ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). รายงานประจำปี 2560 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สืบค้น 13 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.mots.go.th/download/AnnualReport2560resize.pdf>

5) เร่งสนับสนุนและขับเคลื่อนมาตรการการเยียวยา รักษาและแก้ไขประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพแรงงาน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านความปลอดภัย⁶

ตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พ.ศ. 2559-2563 มีผลการดำเนินงานไปแล้ว เช่น ได้จัดกิจกรรม Royal Coast Half Marathon ฝึกอบรมภาษาอาเซียนและภาษาสากลให้กับเครือข่ายและอาสาสมัครด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน⁷

3. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล) พ.ศ. 2562-2565 ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มุ่งที่จะ “พัฒนาคุณภาพด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างยั่งยืน” โดยมีรายละเอียดกลยุทธ์ ดังนี้

1) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพพื้นที่ให้สามารถรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวให้เพียงพอและเหมาะสม

2) พัฒนาและยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยและสุขอนามัยสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว

3) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่

4) บริหารจัดการข้อมูล การตลาดและประชาสัมพันธ์

5) พัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (การท่องเที่ยวสีเขียว)⁸

ตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล) พ.ศ. 2562-2565 ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีผลการดำเนินงานไปแล้ว เช่น จัดทำแผนแม่บทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน จัดทำโครงการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พัฒนามาตรการด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว สร้างเรื่องราวและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดตรัง สร้างสรรค์กิจกรรมท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม⁹

⁶ “ประกาศคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก เรื่อง แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว ภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พ.ศ. 2559-2563” (10 กันยายน 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 132 ตอนพิเศษ 213 ง, น. 39.

⁷ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). รายงานประจำปี 2560 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สืบค้น 13 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.mots.go.th/download/AnnualReport2560resize.pdf>

⁸ กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้, กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (2562). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พ.ศ. 2562-2565. สืบค้น 13 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.osmsouth-w.moi.go.th/main/page/28>

⁹ กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้, กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (ม.ป.ป.). การประชุมเชิงปฏิบัติการ: กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. สืบค้น 13 สิงหาคม 2563 จาก https://drive.google.com/file/d/1a_8OrF9z1Y-GnT02NprsE6Ywf4JuMNZ5/view

4. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา) พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวน ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มุ่งที่จะ “ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวนานาชาติ” โดยมีรายละเอียดกลยุทธ์ ดังนี้

1) การพัฒนาสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติที่มีความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

2) การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง โลจิสติกส์ พลังงาน ระบบเครือข่าย การสื่อสารสารสนเทศเพื่อรองรับการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด โดยพัฒนาโครงข่ายการคมนาคม โลจิสติกส์ รวมทั้งพัฒนาโครงข่ายระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการขยายตัวของพื้นที่เขตเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว¹⁰

ตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา) พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวน ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีผลการดำเนินงานไปแล้ว เช่น จัดการขยะตกค้างในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหลัก ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ปรับปรุงถนนเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ปรับภูมิทัศน์หาดสุรินทร์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเลียบริมชายฝั่งทะเลอำเภอท่าชนะเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวสู่จังหวัดชุมพร พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย¹¹

5. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส) พ.ศ. 2562-2564 ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มุ่งที่จะ “เน้นการท่องเที่ยวเชื่อมโยงสู่อาเซียน” โดยมีรายละเอียดกลยุทธ์ ดังนี้

1) ส่งเสริมการค้า การลงทุน ในพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ

2) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม และเมืองท่องเที่ยวชายแดน¹²

ตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน (จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส) พ.ศ. 2562-2564 ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีผลการดำเนินงานไปแล้ว เช่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมต่อเนื่องของกลุ่มจังหวัด ยกกระดับคุณภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน¹³

¹⁰ กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้, กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย. (2561). แผนพัฒนาภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวน. สืบค้น 14 สิงหาคม 2563 จาก http://www.osmaothai.com/system/imagesnews/17_4013101559790820.pdf

¹¹ กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้, กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย. (ม.ป.ป.). สรุปผลการดำเนินโครงการของกลุ่มจังหวัด. สืบค้น 14 สิงหาคม 2563 จาก <https://drive.google.com/file/d/1bV92jMg3z52pRGjBfXqBxj0EAyfmPy/view>

¹² กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ชายแดน, กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. (2562). แผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2562-2564. สืบค้น 14 สิงหาคม 2563 จาก https://www.osmsouth-border.go.th/files/com_news_develop/2018-05_8f4b1f64bb9bd9a.rar

¹³ กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ชายแดน, กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. (ม.ป.ป.). ความก้าวหน้าโครงการ. สืบค้น 14 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.osmsouth-border.go.th/project>

นอกจากนี้ ยังมีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ที่ยั่งยืน ที่เน้นถึงการพัฒนากลุ่มสินค้าเกษตรในท้องถิ่น ควรสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรมเพื่อต่อยอดนำเข้าสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาสินค้าเพื่ออนาคตและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนยาวนาน เตรียมพร้อมรองรับความต้องการสินค้าใหม่ ๆ ของโลกภายใต้บริบทใหม่ พัฒนาสินค้าเชื่อมโยงกับบริการให้มีความพร้อมกับการจำหน่ายสินค้าและบริการ และภาครัฐจะต้องอำนวยความสะดวกให้เกิดการค้าการลงทุน มีการใช้ระเบียบมาตรฐานสินค้าที่เป็นมาตรฐานเดียว รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็น เช่น ด้านภาษา¹⁴

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย เพราะความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว หากความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยวลดลงจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติตัดสินใจไม่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย รัฐบาลจึงได้จัดตั้งกองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว มีภารกิจหลักในการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ ตรวจสอบเหตุที่อาจเกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว แจ้งเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการให้ความช่วยเหลือ โดยมีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยทางน้ำ มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยทางถนน มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยจากการถูกหลอกลวงเอาเปรียบ มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มาตรการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว และมีกองทุนช่วยเหลือเยียว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ¹⁵

ส่วนประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการทิศทางการพัฒนาท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะ 10 ปี ได้มีข้อเสนอในการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย มีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยว

1) กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีขีดความสามารถสูงและมีความน่าสนใจของตลาดสูง

กลุ่มนี้ส่วนมากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่หัวเมืองหลัก ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวแบบไลฟ์สไตล์ เน้นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการเลือกซื้อสินค้า การท่องเที่ยวเพื่อการกินดื่ม และการท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิงและสันทนาการ จะเห็นได้ว่าตามเมืองหลักยังมีอัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ จึงเป็นโอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถ

2) กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีขีดความสามารถปานกลางและมีความน่าสนใจของตลาดสูง

ประกอบด้วยรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวทะเลและชายหาด เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีชื่อเสียงมาเป็นเวลานาน หากแต่ศักยภาพของไทยเริ่มมี

¹⁴ อธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก. (ม.ป.ป.). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ที่ยั่งยืน. สืบค้น 14 สิงหาคม 2563 จาก

https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Southern/DocLib/K_Itthirit.pdf

¹⁵ เปรม ถาวรประภาสวัสดิ์. (เมษายน 2562). มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว. สืบค้น 18 สิงหาคม 2563 จาก

https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2562/apr2562-1.pdf

แนวโน้มหดตัวลงจากปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ทั้งจากความเสื่อมโทรม ดังนั้น จึงต้องพยายามฟื้นฟู ธรรมชาติและมีมาตรการในการดูแลตามแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

3) กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีขีดความสามารถต่ำและมีความน่าสนใจของตลาดสูง

เนื่องจากเป็นกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ในประเทศไทยจึงมีขีดความสามารถต่ำและยังไม่ได้ รับการพัฒนาเท่าที่ควร ประกอบไปด้วยการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแบบภูเขา การท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อม และนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ดังนั้น จึงต้องเร่งพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

1) การสร้างสรรค์คุณค่า

เป็นแนวทางการพัฒนาสำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และตลาดมีความน่าสนใจสูง ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อการเลือกซื้อสินค้า การท่องเที่ยวเพื่อการกินดื่ม และการท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิงและสันทนาการ จะต้องเสริมสร้างขีดความสามารถของการท่องเที่ยวเหล่านี้ให้ แข็งแรง ยกกระดับมาตรฐานสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการกินดื่ม การเลือกซื้อสินค้า และเพื่อความบันเทิงให้มี มาตรฐานที่สูงขึ้น มุ่งเน้นไปที่การสร้างประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกในการจัดงาน และการเข้ามาของนักท่องเที่ยว ตลอดจนการเชื่อมโยงของนักท่องเที่ยวในพื้นที่หลักและระหว่างพื้นที่ ท่องเที่ยวหลักกับพื้นที่ท่องเที่ยวรอง เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

2) การสร้างความแตกต่าง

สร้างจุดขายเพื่อสร้างความแตกต่างให้แก่สินค้าการท่องเที่ยว เน้นไปที่การสร้างและจุดเด่นของ เอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยรูปแบบการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยว เชิงทะเลและชายหาด และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรเน้นไปที่การสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น การเรียนรู้วิถี ชีวิต และการถ่ายทอดเรื่องราวของภูมิภาคผืนผ้าเข้าไปในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงทะเล และชายหาดนั้นมุ่งเน้นไปที่การใส่เอกลักษณ์ความเป็นไทยเข้าไปในบริการ เช่น ภาคร้านอาหาร ร้านอาหาร และสถานที่ท่องเที่ยวรอบ ๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนามาตรฐานสินค้าการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ เพื่อให้ การมาท่องเที่ยวที่ทะเลไทยมีความแตกต่างจากการไปท่องเที่ยวที่ทะเลประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ การท่องเที่ยว เพื่อชุมชน ก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้าง ความแตกต่างทาง การท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเพื่อชุมชนเน้นให้นักท่องเที่ยวเป็นมากกว่านักท่องเที่ยว ด้วยการให้เข้ามาเรียนรู้ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่นในชุมชน

3) การพัฒนาสินค้าใหม่

เป็นแนวทางสำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตลาดมีความน่าสนใจ แต่ประเทศไทยขาดความสามารถ ในการแข่งขัน และยังเป็นตลาดที่มีความใหม่สำหรับประเทศไทย รูปแบบการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงภูเขาและป่าไม้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันให้เพิ่มสูงขึ้น เพราะเป็นตลาดใหม่สำหรับประเทศไทย ภาครัฐควรออกมาตรการส่งเสริมและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนสร้างความแตกต่างอย่างมีกลยุทธ์และ

พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่จากการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้หันมาท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ในประเทศไทยมากขึ้น¹⁶

การท่องเที่ยวไทยเมื่อประสบปัญหาโควิด-19

เนื่องจากทั่วโลกประสบปัญหาโควิด-19 ดังนั้น New Normal ที่จะเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหลังโควิด-19 ทุกอย่างจะเปลี่ยนแปลงไป จะมีการออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของไวรัส และสร้างความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญด้านสุขภาพและความปลอดภัยมากขึ้น และเทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความปลอดภัยและความมั่นใจในการบริการต่าง ๆ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเตรียมการจัดทำแผนฟื้นฟูภาคการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นพัฒนาและยกระดับสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- 1) Lockdown Exit เป็นระยะที่เริ่มมีการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะไม่กระตุ้นให้เกิดการออกเดินทางท่องเที่ยว แต่จะเน้นเรื่องการเตรียมความพร้อม การซ่อมสร้าง และการปรับตัว
- 2) Selective Open เป็นระยะที่เริ่มมีการเปิดเมือง และจะเปิดอย่างจำกัดประมาณร้อยละ 50-60 ของพื้นที่เที่ยว ซึ่งจะอนุญาตให้นักท่องเที่ยวต่างชาติในบางประเทศ สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ แต่ต้องเป็นประเทศที่มีการควบคุมโรคเป็นอย่างดี และต้องมีใบอนุญาตจากแพทย์
- 3) Extensive Open ในระยะนี้จะเปิดเมืองทั้งหมด ซึ่งความพร้อมในการเปิดประเทศทั้งหมดอาจใช้เวลาถึง 3-6 เดือนเป็นอย่างน้อย และการเปิดเมืองครั้งนี้จะไม่เหมือนเดิมเพราะยังต้องให้ความสำคัญด้านความปลอดภัย และสร้างความมั่นใจทางด้านสุขอนามัยให้นักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดทำโครงการเพื่อสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวหลังโควิด-19 คลี่คลาย ภายใต้ชื่อ “Amazing Thailand Safety & Health Administration” หรือ SHA มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการควบคุมโรค ตอบรับกระแส New Normal ของนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญด้านสุขภาพ สุขอนามัย และความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้ควบคุมการออกตราสัญลักษณ์ให้แก่ผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมิน เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยว¹⁷

กิจการที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้มีทั้งหมด 10 ประเภทกิจการ คือ 1) กิจการภัตตาคาร ร้านอาหาร 2) โรงแรมและที่พัก สถานที่จัดประชุม 3) นันทนาการและสถานที่ท่องเที่ยว 4) ยานพาหนะ 5) บริษัทนำเที่ยว 6) สปาและนวดเพื่อสุขภาพและนวดเสริมความงาม 7) ห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้า 8) สนามกอล์ฟและสนามฝึกซ้อมกอล์ฟ 9) โรงละคร โรงมหรสพ การจัดกิจกรรม 10) ร้านค้าของที่ระลึกและร้านค้าอื่น ๆ

¹⁶ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการทิศทางการพัฒนาท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะ 10 ปี. สืบค้น 19 สิงหาคม 2563 จาก https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/article_attach/02FinalReportDirection10Year.pdf

¹⁷ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (22 พฤษภาคม 2563). ข้อมูลและแนวโน้มของการเดินทางและท่องเที่ยว. สืบค้น 21 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.tatcademy.com/th/news/332>

มาตรฐานเบื้องต้นของทุกสถานประกอบการ มีดังนี้ 1) สุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้ที่มีอยู่ในอาคาร เช่น ทำความสะอาดอาคารและบริเวณที่มีการสัมผัสบ่อย ๆ มีระบบการระบายอากาศและถ่ายเทอากาศภายในอาคารที่เหมาะสม 2) การจัดอุปกรณ์ทำความสะอาดเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค เช่น เตรียมเจลล้างมือที่มีแอลกอฮอล์ไว้ในบริเวณพื้นที่ส่วนกลาง บริเวณห้องน้ำต้องสะอาดและจัดให้มีสบู่ล้างมืออย่างเพียงพอ 3) การป้องกันสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น ผู้ปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงต่อการสัมผัสต้องมีการป้องกันตนเอง โดยใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย ทำความสะอาดมืออย่างสม่ำเสมอ หากผู้ปฏิบัติงานมีอาการเจ็บป่วย ให้หยุดปฏิบัติงานและเข้ารับการรักษาทันทีในสถานบริการสาธารณสุข¹⁸

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้คาดการณ์แนวโน้มการท่องเที่ยวใน พ.ศ. 2564 สรุปออกมาเป็น 3 สมมติฐาน ดังนี้

1. พื้นที่เร็วในช่วงต้นปีหรือไตรมาส 2 พ.ศ. 2564 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,525,341 ล้านบาท แบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 548,341 ล้านบาท และรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 977,000 ล้านบาท มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 20.5 ล้านคน เริ่มเปิดให้เข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน มีนักท่องเที่ยวจากตลาดเอเชียและอาเซียนเป็นหลัก ส่วนนักท่องเที่ยวตลาดยุโรปจะมาในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม

2. พื้นที่ระดับปานกลางในช่วงกลางปีถึงปลายปีหรือไตรมาส 3 พ.ศ. 2564 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,108,500 ล้านบาท แบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 491,000 ล้านบาท และรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 617,500 ล้านบาท มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 12.5 ล้านคน เริ่มเปิดให้เข้ามาท่องเที่ยวในไตรมาส 3 มีนักท่องเที่ยวจากตลาดเอเชียและอาเซียนเป็นหลัก ส่วนนักท่องเที่ยวตลาดยุโรปบางส่วนจะมาในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม และนักท่องเที่ยวตลาดยุโรปจะพิกกลับมาชัดเจนช่วงปลายปี

3. ไม่ฟื้นตัว หรือฟื้นตัวในช่วงปลายปีหรือไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2564 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 675,700-754,800 ล้านบาท แบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 458,800 ล้านบาท (กรณี Lockdown บางจังหวัด) หรือแบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 379,700 ล้านบาท (กรณี Lockdown ทั้งประเทศ) และรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 296,000 ล้านบาท มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 6.14 ล้านคน นักท่องเที่ยวจากตลาดเอเชียและอาเซียนเป็นหลัก¹⁹

¹⁸ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (ม.ป.ป.). แผนการดำเนินงานโครงการแนวทางการปลอดภัยด้านสุขอนามัย

Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA). สืบค้น 21 สิงหาคม 2563 จาก

https://www.mots.go.th/ewtadmin/ewt/mots_web57/download/article/article_20200512103843.pdf

¹⁹ “ททท.” คาดรายได้เที่ยวไทยปี 64 เลวร้ายสุดดับเหลือ 6.75 แสนล้าน. (8 สิงหาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/892768>

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณาญาติ

1. สภาพทั่วไปภาคใต้ (ยกเว้นภาคใต้ชายแดน)

1.1 ที่ตั้ง

ภาคใต้ตั้งอยู่บนคาบสมุทรมาเลย์ ขนาบด้วยอ่าวไทยทางฝั่งตะวันออกมีความยาวชายฝั่งทะเล 877 กิโลเมตร และทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตกมีความยาวชายฝั่งทะเล 1,093 กิโลเมตร ประกอบด้วย 11 จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล ตอนบนมีพรมแดนติดกับประเทศเมียนมาเป็นระยะทางสั้น ๆ และตอนล่างมีพรมแดนติดกับประเทศมาเลเซียเป็นระยะทางประมาณ 180 กิโลเมตร

1.2 พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ

ภาคใต้มีพื้นที่รวม 37.36 ล้านไร่ สภาพภูมิประเทศมี 2 ลักษณะ คือ ด้านตะวันตกมีแนวเทือกเขาตะนาวศรี และเทือกเขาภูเก็ต ซึ่งเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำสายต่าง ๆ เช่น แม่น้ำกระบุรี และแม่น้ำตาปี ส่วนพื้นที่ตอนกลางของภาคมีเทือกเขานครศรีธรรมราชทอดเป็นแนวเหนือ-ใต้ สำหรับด้านตะวันออกมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบขนาดใหญ่เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืชที่สำคัญของภาค รวมทั้งมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ทะเลน้อยและทะเลสาบสงขลา ตลอดจนมีพื้นที่เกาะกระจายอยู่ในทะเลทั้งสองฝั่งซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาค เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะสิมิลัน เกาะสุรินทร์ เกาะพีพี และเกาะหลีเป๊ะ

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของภาคใต้เป็นแบบมรสุมเขตร้อนและมีฝนตกชุก เนื่องจากอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ มีฤดูกาลเพียง 2 ฤดู อุณหภูมิเฉลี่ย 32 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 2,634 มิลลิเมตรต่อปี สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (1,356 มิลลิเมตรต่อปี) เหมาะสำหรับการปลูกพืชเขตร้อน และมีน้ำเพียงพอกับการทำเกษตร

1.4 การท่องเที่ยว

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภาคใต้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง เช่น จังหวัดภูเก็ต เกาะสมุย การท่องเที่ยวทางบกตอนใน เช่น เชื้อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เทือกเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เทือกเขาบรรทัด จังหวัดพัทลุง การท่องเที่ยวสปาเชิงสุขภาพ จังหวัดระนอง จังหวัดกระบี่ และจังหวัดพัทลุง การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคใต้ยังมีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ เช่น หนังตะลุง มโนราห์ และอาหารที่มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ผสมผสานระหว่างไทย มุสลิม และจีน นอกจากนี้ ภาคใต้ยังมีสังคมแบบพหุวัฒนธรรมในจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล

2) รายได้จากการท่องเที่ยวของภาคใต้อยู่ในระดับสูง

พ.ศ. 2560 ภาคใต้มีรายได้จากการท่องเที่ยว 774,048 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 12.84 เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2559 จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต รองลงมา คือ จังหวัดกระบี่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) รายจ่ายของนักท่องเที่ยวและระยะเวลาพำนักรส่วนใหญ่จะกระจุกตัวในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล

พ.ศ. 2560 จังหวัดที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต 7,256 บาท รองลงมา คือ จังหวัดพังงา 5,090 บาท และจังหวัดกระบี่ 5,034 บาท จังหวัดที่นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักรมากที่สุด คือ จังหวัดพังงา 5.3 วัน รองลงมา คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4.6 วัน และจังหวัดกระบี่ 4.5 วัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเป็นหลัก

4) จำนวนนักท่องเที่ยวของภาคใต้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงกระจุกอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวหลักของแต่ละพื้นที่

แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ เกาะสมุย และเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แหล่งท่องเที่ยวบนถนนในจังหวัดสงขลา ซึ่งใน พ.ศ. 2560 ภาคใต้มีนักท่องเที่ยวจำนวน 48,930,000 คน ขยายตัวร้อยละ 6.35 เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2559 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวจีน ชาวมาเลเซีย และชาวเยอรมัน จังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต มีนักท่องเที่ยว 14,010,000 คน¹

2. สภาพทั่วไปภาคใต้ชายแดน

2.1 ที่ตั้ง

ภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย 3 จังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ตั้งอยู่ใต้สุดของประเทศและติดกับประเทศมาเลเซีย มีอาณาเขตติดต่อด้านใต้และด้านตะวันตกกับประเทศมาเลเซีย รวมระยะทางพรมแดนไทย-มาเลเซีย 258 กิโลเมตร โดยมีเทือกเขาสันกาลาศีรีเป็นแนวกั้น ด้านเหนือและด้านตะวันออกติดอ่าวไทย ระยะทาง 172.31 กิโลเมตร

2.2 พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ

ภาคใต้ชายแดน มีพื้นที่รวม 6.84 ล้านไร่ ลักษณะภูมิประเทศทางตอนกลางและตอนใต้ของภาค มีเทือกเขาสันกาลาศีรี วางตัวในแนวตะวันออก-ตะวันตก และเป็นพรมแดนกั้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ด้านตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำจายทะเลฝั่งอ่าวไทยในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส

2.3 ภูมิอากาศ

ภาคใต้ชายแดนตั้งอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร มีลักษณะอากาศร้อนชื้นแบบมรสุม อุณหภูมิเฉลี่ย 28 องศาเซลเซียส ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม ทำให้มีฝนตกมาก บริเวณฝั่งตะวันตกของภาคและได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมในช่วง

¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (กรกฎาคม 2562). แผนพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2560-2565 ฉบับทบทวน. สืบค้น 10 สิงหาคม 2563 จาก https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8537

กลางเดือนตุลาคม-กลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้มีฝนตกมากบริเวณฝั่งตะวันออกของภาค โดยมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 148.7 วันต่อปี และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,781.7 มิลลิเมตรต่อปี

2.4 การท่องเที่ยว

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภาคใต้ชายแดนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญ เช่น อุทยานแห่งชาติเขื่อนเขาบัวโศ-สุโขทัย อุทยานแห่งชาติป่าเขา-บาลา ชายหาดนราทัศน์ หาดอ่าวมะนาว จังหวัดนราธิวาส อุทยานเขื่อนน้ำตกทรายขาว หาดแหลม จังหวัดปัตตานี ป่าบาลา-ฮาลา บ่อน้ำร้อน จังหวัดยะลา รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเมืองชายแดนเบตงและสุโขทัย-โลกที่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซีย

2) รายได้จากการท่องเที่ยวของภาคมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับรายได้การท่องเที่ยวของประเทศ

พ.ศ. 2560 ภาคใต้ชายแดนมีรายได้จากการท่องเที่ยว 7,030 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.3 ของรายได้การท่องเที่ยวประเทศ โดยจังหวัดยะลามีสัดส่วนรายได้สูงสุดในกลุ่มร้อยละ 44.7 และมีนักท่องเที่ยวจำนวน 1,600,000 คน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวมาเลเซียและชาวสิงคโปร์ ซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จังหวัดนราธิวาสมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวสูงสุด ร้อยละ 41.7 รองลงมา คือ จังหวัดยะลา ร้อยละ 41.2 และจังหวัดปัตตานี ร้อยละ 17.1

3) รายจ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่ระยะพำนักร้อยละลดลง

พ.ศ. 2560 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวเฉลี่ย มีจำนวน 2,113 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2559 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นหลัก โดยจังหวัดยะลา มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันมากที่สุด 2,430.1 บาท รองลงมา คือ จังหวัดนราธิวาส 2,163.9 บาท และจังหวัดปัตตานี 1,743.3 บาท อย่างไรก็ตาม ระยะพำนักร้อยละลดลงต่อเนื่อง โดยใน พ.ศ. 2560 มีระยะพำนักร้อยละ 2.1 วัน เริ่มลดลงจาก พ.ศ. 2556 ที่มีระยะพำนักร้อยละ 2.2 วัน โดยจังหวัดปัตตานี มีระยะพำนักร้อยละมากที่สุด 2.2 วัน รองลงมา คือ จังหวัดนราธิวาส 2.1 วัน และจังหวัดยะลา 2 วัน²

3. การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดในประเทศไทย

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของประเทศไทยนั้น ได้กระจายตัวอยู่ตลอดแนวจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลรวมถึงเกาะต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณอ่าวไทยและทะเลอันดามัน ในส่วนภาคใต้มีจังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเล 13 จังหวัด และจังหวัดในภาคใต้ที่มีพื้นที่ติดทะเลและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว คือ จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดสตูล จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนั้น ภาคใต้ของประเทศไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงในฐานะจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลที่ได้รับความนิยมของประเทศไทยมีหลายประเภท เช่น กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง กิจกรรมการพักผ่อนและการชมทิวทัศน์ริมชายหาด การชมหมู่บ้านชาวประมงและชาวเล กิจกรรมการเล่นเรือ การเล่นกีฬาทางน้ำ การตกปลา โดยกิจกรรมที่มีความโดดเด่นมี 3 กิจกรรม คือ

² สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (กรกฎาคม 2562). แผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2560-2565 ฉบับบททวน. สืบค้น 10 สิงหาคม 2563 จาก https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8537

1. กิจกรรมดำน้ำ

วัตถุประสงค์หลักของการดำน้ำ คือ การชมความสวยงามของปะการังและการสัมผัสกับชีวิตใต้ทะเลที่มีความสวยงามแตกต่างจากการท่องเที่ยวบนบก ถึงแม้แหล่งปะการังในประเทศไทยจะไม่ใช่แหล่งปะการังที่ใหญ่ที่สุดในโลกเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์แล้ว แต่แหล่งปะการังในประเทศไทยมีความสวยงามกว่าเพราะมีสีสันสดใสและสร้างสีสันให้แก่โลกใต้ทะเลได้อย่างลงตัว แหล่งดำน้ำที่สำคัญในภาคใต้ เช่น หมู่เกาะสิมิลัน หมู่เกาะพีพี

2. การเล่นเรือและเรือยอร์ช

เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ได้รับความนิยมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดภูเก็ต และพื้นที่ใกล้เคียง เช่น จังหวัดพังงาที่มีลักษณะเป็นหมู่เกาะล้อมรอบคล้ายจังหวัดภูเก็ต จึงเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ชื่นชอบการเล่นเรือยอร์ชเพื่อชมทิวทัศน์ทางทะเลได้เป็นอย่างดี

3. การท่องเที่ยวชายหาด

เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างสูง เพราะภูมิประเทศของประเทศไทยมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะในภาคใต้ ทำให้การท่องเที่ยวกระจายตัวออกไปยังพื้นที่เหล่านี้ อย่างไรก็ตามในบางพื้นที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ บางพื้นที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทย อีกทั้งบางพื้นที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล เพราะมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ กิจกรรมริมชายหาดมีหลายลักษณะแต่ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น การเล่นน้ำทะเลริมชายฝั่ง กิจกรรมกีฬาริมชายหาด การอาบแดด การรับประทานอาหารทะเลสด³

4. สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ผ่านมา

4.1 สถานการณ์ท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

พ.ศ. 2560 มีผู้เยี่ยมเยือนระหว่างประเทศเดินทางมาประเทศไทย จำนวน 37,919,389 คน ในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ 35,591,978 คน และนักท่องเที่ยว 2,327,411 คน เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2559 พบว่า จำนวนผู้เยี่ยมเยือนระหว่างประเทศขยายตัวร้อยละ 9.68 ตามการฟื้นตัวของนักท่องเที่ยวชาวจีน สำหรับรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ มีมูลค่า 1,841,912.50 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 12.09 ตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เยี่ยมเยือน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ขยายตัวร้อยละ 2.90

4.2 สถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ

พ.ศ. 2560 ผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศ จำนวน 217,996,565 คน ในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวจำนวน 125,471,265 คน และนักท่องเที่ยว 92,525,300 คน เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2559 พบว่าผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศขยายตัวร้อยละ 8.48 จากการเพิ่มขึ้นของทั้งนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว สำหรับรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยมีมูลค่าทั้งสิ้น 989,613.29 ล้านบาท

³ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). รายงานศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด Sea Sun Sand. สืบค้น 10 สิงหาคม 2563 จาก https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_20190625145933.pdf

ขยายตัวร้อยละ 11.57 ตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยด้านการท่องเที่ยว

4.3 สถานการณ์ท่องเที่ยวในประเทศไทย

พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และการท่องเที่ยวภายในประเทศ รวมทั้งสิ้น 2,831,525.79 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายด้านที่พักมากที่สุด 738,383.43 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง ค่าพาหนะภายในประเทศ ค่าบริการท่องเที่ยว และอื่น ๆ นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2559 รายได้รวมจากการท่องเที่ยวของประเทศไทยขยายตัวร้อยละ 11.91 โดยประเภทการใช้จ่ายที่รายได้มีอัตราการขยายตัวสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก และค่าบริการท่องเที่ยว⁴

5. สถานการณ์การท่องเที่ยวในภาคใต้

5.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวในฝั่งทะเลอันดามัน

สถานการณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน (จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล) มีแนวโน้มการเติบโตของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องใน พ.ศ. 2554-2556 แต่จะมีความแตกต่างกันของจำนวนและประเภทของนักท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาจากตัวเลขสถิตินักท่องเที่ยวพบว่า ใน พ.ศ. 2554-2556 สามารถแบ่งกลุ่มโดยใช้ประเภทของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติใน 5 จังหวัดของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันออกเป็น 2 ส่วน จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดกระบี่ มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากกว่าร้อยละ 80 ส่วนจังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกว่าร้อยละ 70 แม้ว่าในช่วงปลาย พ.ศ. 2547 จะเกิดภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอย่างมหาศาล ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันลดลงกว่าครึ่ง แต่ระยะเวลาเพียงไม่กี่ปีการท่องเที่ยวก็พลิกฟื้นกลับมาอย่างรวดเร็ว จำนวนนักท่องเที่ยวเริ่มกลับเข้าสู่อัตราการเติบโตปกติแต่ไม่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากยังคงได้รับผลกระทบจากปัจจัยภาวะเศรษฐกิจโลก ปัญหาการเมือง และปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อพิจารณาจากตัวเลขของนักท่องเที่ยวรายจังหวัด พบว่า จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยใน พ.ศ. 2556 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาจำนวน 11,960,044 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 8,395,921 คน รองลงมา คือ จังหวัดกระบี่มีนักท่องเที่ยวจำนวน 3,761,234 คน จังหวัดพังงามีนักท่องเที่ยวจำนวน 2,158,682 คน จังหวัดตรังมีนักท่องเที่ยวจำนวน 1,281,663 คน และจังหวัดสตูลมีนักท่องเที่ยวจำนวน 1,093,479 คน ตามลำดับ จากการศึกษาตัวเลขผู้เยี่ยมเยือนจะเห็นได้ว่า จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ และจังหวัดพังงา ถือเป็นจังหวัดท่องเที่ยวหลัก (เมืองท่องเที่ยวหลัก) ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันรวมถึงในระดับประเทศ เพราะเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลก และเป็นที่พักักของ

⁴ สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (ม.ป.ป.). รายงานสถิติการท่องเที่ยวประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2560. สืบค้น 11 สิงหาคม 2563 จาก https://www.mots.go.th/download/article/article_20190516131031.pdf

นักท่องเที่ยวต่างชาติ อย่างไรก็ตาม จังหวัดพังงายังมีจำนวนนักท่องเที่ยวไม่มากนักเมื่อเทียบกับจังหวัดภูเก็ต และจังหวัดกระบี่ ในขณะที่จังหวัดตรังและจังหวัดสตูล แม้ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนักในตลาดต่างประเทศ แต่มีแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาติรู้จักในนามของจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ เกาะหลีเป๊ะ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย และการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการเติบโตที่ต่อเนื่อง เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่กำลังได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และมีผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว ที่ได้รับความนิยมของตลาดต่างประเทศด้วยเช่นกัน⁵

5.2 สถานการณ์การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

ภาพรวมการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ประกอบไปด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง โดยแต่ละจังหวัดมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นร่วมกัน คือ ทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นทะเล ชายหาด เกาะที่สวยงาม อย่างไรก็ตาม แต่ละจังหวัดก็มีความโดดเด่นที่แตกต่างกันไปในภาพลักษณ์และรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก คือ

1. กลุ่มท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาวิถีวัฒนธรรม โดยมีจังหวัดเพชรบุรีเป็นศูนย์กลาง
2. กลุ่มท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภูเขา ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และชายฝั่งทะเล โดยมีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดชุมพรเป็นศูนย์กลาง

3. กลุ่มท่องเที่ยวพักผ่อนและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมีจังหวัดระนองเป็นศูนย์กลาง

ด้านสถานการณ์การท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มการเติบโตได้ดี โดยพิจารณาจากข้อมูลตัวเลขนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกจังหวัด โดยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ ใน พ.ศ. 2556 จำนวน 1,124,972 คน สำหรับจังหวัดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รองลงมา คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงถึง 6,367,176 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงสุด คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รองลงมา คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง ตามลำดับ

หากพิจารณารายได้จากการท่องเที่ยว พบว่า ใน พ.ศ. 2556 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดในเขตที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด จำนวน 22,668 ล้านบาท รองลงมา คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง ตามลำดับ โดยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยวสูงสุด คือ มีจำนวน 2,227.71 บาท รองลงมา คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง ตามลำดับ นอกจากนี้ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ยังเป็นจังหวัดที่มีอัตราการพักเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.33 วัน รองลงมา คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง ตามลำดับ

⁵ “ประกาศคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน เรื่อง แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว ภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน พ.ศ. 2559-2563” (10 กันยายน 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 132 ตอนพิเศษ 213 ง, น. 41.

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนธุรกิจที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พบว่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดที่มีจำนวนธุรกิจที่พัก จำนวนห้องพัก ร้านอาหาร และร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกสูงสุดในเขต โดยส่วนใหญ่จะอยู่ที่อำเภอหัวหินและอำเภอบางสะพานบุรีมากที่สุด สำหรับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง เป็นจังหวัดที่มีสนามบินในประเทศที่ให้บริการการเดินทาง มีท่าเรือ และมีรถไฟในการเดินทางเข้าถึง จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นพื้นที่ที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร จึงเป็นข้อได้เปรียบของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก⁶

6. จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย พ.ศ. 2552-2562

พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย	รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย
2552	14.15 ล้านคน	510,000 ล้านบาท
2553	15.94 ล้านคน	592,000 ล้านบาท
2554	19.23 ล้านคน	776,000 ล้านบาท
2555	22.35 ล้านคน	983,000 ล้านบาท
2556	26.55 ล้านคน	1,207,000 ล้านบาท
2557	24.85 ล้านคน	1,174,000 ล้านบาท
2558	29.92 ล้านคน	1,457,000 ล้านบาท
2559	32.52 ล้านคน	1,633,000 ล้านบาท
2560	35.59 ล้านคน	1,831,000 ล้านบาท
2561	38.17 ล้านคน	1,876,000 ล้านบาท
2562	39.80 ล้านคน	1,910,000 ล้านบาท

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา (ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2562)

⁶ “ประกาศคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก เรื่อง แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว ภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พ.ศ. 2559-2563” (10 กันยายน 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 132 ตอนพิเศษ 213 ง, น. 39.

7. จำนวนผู้เยี่ยมเยือนในภาคใต้ พ.ศ. 2561

จังหวัด	จำนวนผู้เยี่ยมเยือน		
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม
ระนอง	956,000 คน	57,000 คน	1,013,000 คน
พังงา	1,410,000 คน	3,459,000 คน	4,869,000 คน
ภูเก็ต	4,058,000 คน	10,351,000 คน	14,409,000 คน
กระบี่	2,531,000 คน	4,236,000 คน	6,767,000 คน
ตรัง	1,381,000 คน	198,000 คน	1,579,000 คน
สตูล	1,339,000 คน	180,000 คน	1,519,000 คน
ชุมพร	1,405,000 คน	115,000 คน	1,520,000 คน
สุราษฎร์ธานี	2,395,000 คน	3,760,000 คน	6,155,000 คน
นครศรีธรรมราช	3,796,000 คน	88,000 คน	3,884,000 คน
พัทลุง	1,624,000 คน	18,000 คน	1,642,000 คน
สงขลา	4,615,000 คน	3,014,000 คน	7,629,000 คน
ปัตตานี	280,000 คน	2,000 คน	282,000 คน
ยะลา	146,000 คน	534,000 คน	680,000 คน
นราธิวาส	260,000 คน	432,000 คน	692,000 คน

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา (ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2561)

8. รายได้จากการท่องเที่ยวในภาคใต้ พ.ศ. 2561

จังหวัด	รายได้จากการท่องเที่ยว		
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม
ระนอง	4,183 ล้านบาท	383 ล้านบาท	4,566 ล้านบาท
พังงา	6,339 ล้านบาท	45,675 ล้านบาท	52,014 ล้านบาท
ภูเก็ต	51,850 ล้านบาท	397,250 ล้านบาท	449,100 ล้านบาท
กระบี่	39,773 ล้านบาท	75,403 ล้านบาท	115,176 ล้านบาท
ตรัง	7,993 ล้านบาท	1,753 ล้านบาท	9,746 ล้านบาท
สตูล	7,916 ล้านบาท	905 ล้านบาท	8,821 ล้านบาท
ชุมพร	6,725 ล้านบาท	763 ล้านบาท	7,488 ล้านบาท
สุราษฎร์ธานี	18,237 ล้านบาท	84,272 ล้านบาท	102,509 ล้านบาท
นครศรีธรรมราช	16,396 ล้านบาท	388 ล้านบาท	16,784 ล้านบาท
พัทลุง	3,425 ล้านบาท	45 ล้านบาท	3,470 ล้านบาท

จังหวัด	รายได้จากการท่องเที่ยว		
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม
สงขลา	33,369 ล้านบาท	34,883 ล้านบาท	68,252 ล้านบาท
ปัตตานี	1,052 ล้านบาท	10 ล้านบาท	1,062 ล้านบาท
ยะลา	536 ล้านบาท	2,797 ล้านบาท	3,333 ล้านบาท
นราธิวาส	972 ล้านบาท	2,171 ล้านบาท	3,143 ล้านบาท

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา (ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2561)

9. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้อย่างยั่งยืน

นายอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก อดีตประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้สรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้อย่างยั่งยืน มีรายละเอียดดังนี้

ปัญหากับเศรษฐกิจการท่องเที่ยว

1. อำนาจในการควบคุมบริษัทต่างชาติที่เข้ามาตั้งกิจการในประเทศลดลง รวมถึงการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน
2. การรั่วไหลทางเศรษฐกิจภายในประเทศ เนื่องจากการลงทุนจากต่างชาติในธุรกิจภาคบริการและการท่องเที่ยวทำให้ผู้ให้บริการส่วนใหญ่เป็นบริษัทข้ามชาติ
3. SME เสี่ยงกับภาวะขาดทุน ส่วนใหญ่ยังมีจุดด้อยในด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากขาดความพร้อมในด้านเทคโนโลยี เงินทุน เครือข่ายทางการค้า
4. ปัญหาสมองไหล แรงงานที่มีทักษะสูงมีแนวโน้มที่จะเลือกไปทำงานต่างประเทศ เนื่องจากได้ค่าตอบแทนที่ดีกว่า ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะสูงซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

ความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) กับโอกาสด้านการท่องเที่ยว

1. โอกาสในการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง โดยวิเคราะห์โครงสร้างเศรษฐกิจท่องเที่ยวผ่านปัจจัยการผลิต (แรงงาน ทุน และเทคโนโลยี)
2. สร้างนโยบายเชิงรุกที่เหมาะสม มุ่งเน้นที่โครงสร้างเศรษฐกิจถึงแม้การส่งออกของประเทศไทยยังคงเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญในระยะต่อไปได้ แต่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็ถือเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะเรื่องการพัฒนาภาคใต้จะไปได้กับบริบทใหม่ทางเศรษฐกิจ มีดังนี้

1. พัฒนากลุ่มสินค้าเกษตรในท้องถิ่น ควรสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรม เพื่อต่อยอดนำเข้าสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อสร้างกำไรมากกว่าขายวัตถุดิบ
2. สินค้าเพื่ออนาคตในอีก 5-10 ปี ควรมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี พลังงานสะอาด ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เพื่อความยั่งยืนยาวนาน การผลักดัน Digital Economy การเตรียมพร้อมรองรับความต้องการสินค้าใหม่ ๆ ของโลกภายใต้บริบทใหม่

3. การพัฒนาสินค้าเชื่อมโยงกับบริการ สร้างให้ภาคการท่องเที่ยวมีความพร้อมกับการจำหน่ายสินค้าและบริการ เพราะบริบทใหม่ผูกติดระหว่างสินค้ากับการท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในประเทศไทย และได้ทดลองสินค้าแล้วก็จะซื้อสินค้ากลับไป

4. การอำนวยความสะดวกของภาครัฐให้เกิดการค้าการลงทุน มีการใช้ระเบียบมาตรฐานสินค้าที่เป็นมาตรฐานเดียว รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็น เช่น ด้านภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร⁷

10. มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะประเทศไทยมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมมาท่องเที่ยวและเลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว และเมื่อนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก อุบัติเหตุในการท่องเที่ยวย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นได้เสมอ รวมถึงภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ซึ่งจะส่งผลกระทบกับการท่องเที่ยว อุบัติเหตุบางเหตุการณ์ส่งผลกระทบร้ายแรงอย่างมากในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยต้องการความมั่นคงในชีวิตและความปลอดภัยในทรัพย์สิน เมื่อเกิดอุบัติเหตุในการท่องเที่ยวย่อมส่งผลกระทบในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยเสียหาย ความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยวลดลง และส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่วางแผนจะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยตัดสินใจไม่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยในช่วงเวลานั้น และจะเลือกหรือเปลี่ยนไปท่องเที่ยวในประเทศอื่นแทน

รัฐบาลจึงได้จัดตั้งกองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีภารกิจหลักในการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ ตรวจสอบเหตุที่อาจเกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว แจ้งเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการให้ความช่วยเหลือ

กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว มีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนี้

10.1 มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยทางน้ำ

อุบัติเหตุทางน้ำที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวและส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ การจมน้ำ ส่วนสาเหตุอื่น ๆ เช่น เรือล่ม เรือนำเที่ยวชนกัน ซึ่งกองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยทางน้ำ ดังนี้

⁷ อธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก. (ม.ป.ป.). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้อย่างยั่งยืน. สืบค้น 14 สิงหาคม 2563 จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Southern/DocLib/K_Itthirit.pdf

1) การจัดทำคู่มือการฝึกอบรมอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเล

จัดทำคู่มือการฝึกอบรมอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเล เพื่อให้ประเทศไทยมีแนวทางในการปฏิบัติด้านความปลอดภัยทางน้ำที่มีมาตรฐาน ซึ่งจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยและเพิ่มความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวทางทะเล โดยคู่มือจะประกอบด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม ตารางการฝึกอบรม วิธีการทดสอบทักษะอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเล งบประมาณที่ใช้ในการจัดฝึกอบรม และตัวอย่างเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

2) การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเล

จัดกิจกรรมการฝึกอบรมอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเลขึ้น เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรทางการท่องเที่ยวในการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวผู้ประสบภัยทางน้ำอย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งมีแนวทางการปฏิบัติด้านการรักษาความปลอดภัยกิจกรรมทางน้ำตามมาตรฐานสากล

3) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเครือข่ายอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเลแห่งประเทศไทย

จัดกิจกรรมเพื่อสร้างเครือข่ายอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเลแห่งประเทศไทย เพื่อให้อาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเลจากจังหวัดต่าง ๆ ได้ทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานและวิธีการแก้ไขปัญหาระหว่างกัน เป็นการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4) การจัดกิจกรรมโครงการ Australian Surf Life Savers to train in Phuket

จัดกิจกรรมโครงการ Australian Surf Life Savers to train in Phuket เพื่อให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเลและบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในการฝึกช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเลได้รับการฝึกทักษะการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานในระดับสากล โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านทักษะการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเลจาก Surf Life Saving ประเทศออสเตรเลีย

10.2 มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยทางถนน

อุบัติเหตุทางถนนที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวและส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ อุบัติเหตุจากรถยนต์และรถจักรยานยนต์เช่า มีสาเหตุมาจากนักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น ขับขี่รถจักรยานยนต์โดยไม่สวมใส่หมวก ขับขี่สวนทาง ซึ่งกองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยทางถนน ดังนี้

1) การจัดทำคู่มือขับขี่ปลอดภัย

จัดทำคู่มือขับขี่ปลอดภัย มีเนื้อหาประกอบด้วยกฎหมายจราจร มารยาทในการขับขี่ วิธีการขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนต์ในประเทศไทย บ้ายจราจร แผนที่เส้นทาง ข้อควรปฏิบัติเมื่อเกิดอุบัติเหตุและการแจ้งเหตุ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความรู้และเข้าใจในการขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนต์อย่างปลอดภัย

2) การจัดกิจกรรมรณรงค์นักท่องเที่ยวขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนต์ให้ปลอดภัยในช่วงเทศกาล

จัดกิจกรรมรณรงค์นักท่องเที่ยวขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนต์ให้ปลอดภัยในช่วงเทศกาล เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับกฎหมายจราจร แผนที่เส้นทาง ข้อควรปฏิบัติเมื่อเกิดอุบัติเหตุและการแจ้งเหตุโดยจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จร่วมกับจังหวัด มีเจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังจัดกิจกรรมการอบรมข้อปฏิบัติในการขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนต์ในประเทศไทย เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ขับขี่ผ่านแดนเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

10.3 มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยจากการถูกลอกลงเอารถเอาเปรียบ

เมื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดการขยายตัว นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สิ่งตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คืออุบัติเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว การถูกลอกลงนักท่องเที่ยว ซึ่งกองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยจากการถูกลอกลงเอารถเอาเปรียบดังนี้

1) การแก้ไขปัญหาารถแท็กซี่

ปัญหาการถูกลอกลงเอารถเอาเปรียบนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับรถแท็กซี่ เช่น ไม่กมิตอร์ค่าโดยสารหรือเรียกเก็บค่าโดยสารราคาสูงเกินจริง บริการไม่สุภาพ กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับกรมการขนส่งทางบกได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อได้รับการร้องเรียนจากนักท่องเที่ยว และลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย

2) การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

ปัญหาการถูกลอกลงเอารถเอาเปรียบนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เช่น การถูกลอกลงให้นักท่องเที่ยวซื้อรายการนำเที่ยวในราคาที่สูงเกินจริง การเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวซึ่งไม่ตรงกับที่ประกาศไว้ บริการนักท่องเที่ยวต่ำกว่ามาตรฐาน กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับกรมการท่องเที่ยว กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ซื้อรายการนำเที่ยวจากบริษัทนำเที่ยวที่มีหนังสือรับรองมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยว จับกุมผู้ประกอบการธุรกิจบริษัทนำเที่ยวที่ขายรายการนำเที่ยวในราคาที่สูงเกินจริง

3) การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอัญมณีและเครื่องประดับ

ปัญหาการถูกลอกลงเอารถเอาเปรียบนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับอัญมณีและเครื่องประดับ เช่น การถูกลอกลงให้นักท่องเที่ยวซื้ออัญมณีและเครื่องประดับในราคาที่สูงเกินจริงหรือไม่ได้คุณภาพ กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับกองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ และชมรมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับมาตรฐาน ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ซื้ออัญมณีและเครื่องประดับจากร้านค้าที่ได้มาตรฐานจากสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ เจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเมื่อได้รับการร้องเรียนจากนักท่องเที่ยว

10.4 มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนี้

1) การจัดกิจกรรมโครงการประชาสัมพันธ์และเตือนภัยด้านการท่องเที่ยว

จัดทำโครงการประชาสัมพันธ์และเตือนภัยด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลเตือนภัยด้านการท่องเที่ยว และคำแนะนำในการป้องกันภัยจากการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ช่องทางการร้องเรียน ร้องทุกข์ และข้อมูลเกี่ยวกับการช่วยเหลือเยียวานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ สร้างความเชื่อมั่นและทัศนคติที่ดีในการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

2) การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมาตรการความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว

จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรทางการท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการโรงแรม พนักงานโรงแรม เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีความรู้ในการสังเกตและจดจำบุคคลต้องสงสัย การประเมินสถานการณ์ภัยคุกคาม การบริหารจัดการในภาวะวิกฤต รวมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายในการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

3) การจัดกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องความปลอดภัยในการท่องเที่ยว

จัดกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในทักษะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพเบื้องต้นที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแก่ผู้ประกอบการธุรกิจและผู้ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพการให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทย

10.5 มาตรการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว

กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีมาตรการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ดังนี้

1) การจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว (Tourist Assistance Center: TAC)

จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ให้ข้อมูลคำแนะนำด้านการท่องเที่ยวและการป้องกันภัยจากการท่องเที่ยว รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์จากนักท่องเที่ยว และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับนักท่องเที่ยว

2) การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเยียวานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

กองทุนช่วยเหลือเยียวานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเยียวานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเยียวานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยแล้วเกิดความสูญเสียหรือเสียหาย โดยไม่ได้เกิดจากความประมาท เจตนา หรือการกระทำที่ผิดกฎหมายของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่น

ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างรายได้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว⁸

11. การพัฒนาการท่องเที่ยว

รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการทิศทางการพัฒนาท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะ 10 ปี มีข้อเสนอในการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย มีรายละเอียดดังนี้

11.1 การจัดกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยว

1) กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีขีดความสามารถสูงและมีความน่าสนใจของตลาดสูง

รูปแบบการท่องเที่ยวที่อยู่ในกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่หัวเมืองหลัก ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวแบบไลฟ์สไตล์ (Lifestyle) เน้นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ ซึ่งประกอบด้วย การท่องเที่ยวเพื่อการเลือกซื้อสินค้า การท่องเที่ยวเพื่อการกินดื่ม และการท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิงและสันทนาการ นอกจากนี้ ยังมีการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ ซึ่งส่วนมากจะมีการดำเนินงานอยู่ในพื้นที่หัวเมืองหลักเช่นกัน อีกทั้งยังอาศัยองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเป็นส่วนประกอบเสริมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์หลัก ทั้งในด้านการรักษาทางการแพทย์ และการจัดประชุมและนิทรรศการ

2) กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีขีดความสามารถปานกลางและมีความน่าสนใจของตลาดสูง

รูปแบบการท่องเที่ยวในกลุ่มที่ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันปานกลาง แต่มีความน่าสนใจของตลาดสูง ประกอบด้วยรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวทะเลและชายหาด เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีชื่อเสียงมาเป็นเวลานาน หากแต่ศักยภาพของไทยเริ่มมีแนวโน้มหดตัวลงจากปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ทั้งจากความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ได้คงรูปแบบเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของพื้นที่ไว้

3) กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีขีดความสามารถต่ำและมีความน่าสนใจของตลาดสูง

สำหรับการท่องเที่ยวในกลุ่มสุดท้าย เป็นกลุ่มรูปแบบที่ประเทศไทยมีขีดความสามารถต่ำ เนื่องจากเป็นกลุ่มรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ในประเทศไทย และยังไม่ได้รับการพัฒนามากเท่าที่ควร ซึ่งประกอบไปด้วยการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแบบภูเขา การท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในขณะที่การพิจารณาถึงปัจจัยภายนอก ในส่วนของมูลค่าตลาดโลก และแนวโน้มอัตราการเติบโตต่อปีของการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง ยกเว้นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแบบภูเขา ซึ่งมีความน่าสนใจค่อนข้างต่ำ อีกทั้งการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ในประเทศไทยส่วนมากเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศเอง และไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมากนัก

⁸ เปรม ฤทธาภรณ์สวัสดิ์. (เมษายน 2562). มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว. สืบค้น 18 สิงหาคม 2563 จาก https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2562/apr2562-1.pdf

11.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

1) การสร้างสรรค์คุณค่า

ทิศทางการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้เป็นแนวทางการพัฒนาสำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และตลาดมีความน่าสนใจสูง ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม นิทรรศการ และการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การท่องเที่ยวเพื่อการเลือกซื้อสินค้า การท่องเที่ยวเพื่อการกินดื่ม และการท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิงและสันทนาการ

รูปแบบการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ คือ การท่องเที่ยวที่เน้นมอบประสบการณ์ของเมือง ได้แก่ การกินดื่ม การเลือกซื้อสินค้า การท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง การเยี่ยมชมการแสดงหรือนิทรรศการ โดยทิศทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ การเสริมสร้างขีดความสามารถของการท่องเที่ยวเหล่านี้ให้เข้มแข็ง เน้นการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ และยกระดับมาตรฐานสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการกินดื่ม การเลือกซื้อสินค้า และเพื่อความบันเทิงให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น ตลอดจนปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อเน้นเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และนักท่องเที่ยวกลุ่ม MICE ให้สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ได้

ในภาพรวมแนวคิดการพัฒนาสำหรับการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้คือมุ่งเน้นไปที่การสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกในการจัดงานและการเข้ามาของนักท่องเที่ยว ตลอดจนการเชื่อมโยงของนักท่องเที่ยวในพื้นที่หลักและระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยวหลักกับพื้นที่ท่องเที่ยวรอง เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

ทั้งนี้ พื้นที่เป้าหมายหลักของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ คือ ตลาดในพื้นที่กรุงเทพมหานครและหัวเมืองหลักเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาของเมืองสูง ทำให้มีสถานที่จับจ่ายซื้อของ มีร้านอาหารและภัตตาคารที่มีชื่อเสียง มีสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิงจำนวนมาก และมีการพัฒนาของโครงสร้างพื้นฐาน โดยนักท่องเที่ยวเป้าหมายคือ นักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชีย จีน และจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

2) การสร้างความแตกต่าง

การพัฒนาโดยสร้างจุดขายเพื่อสร้างความแตกต่างให้แก่สินค้าการท่องเที่ยว เป็นแนวทางการพัฒนาโดยเน้นไปที่การสร้างและชูจุดเด่นของเอกลักษณ์ความเป็นไทย และความแตกต่างจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีรากเหง้าของวัฒนธรรมเดียวกัน โดยรูปแบบการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงทะเลและชายหาด และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

รูปแบบการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้เน้นไปที่การสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น การเรียนรู้วิถีชีวิต และการถ่ายทอดเรื่องราวของภูมิภาคผานเข้าไปในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนการเน้นผานองค์ความรู้ท้องถิ่นเข้าไปในการท่องเที่ยว เช่น การประยุกต์ใช้ความรู้ของการแพทย์แผนไทย และสมุนไพรไทยในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อสร้างจุดเด่นและสืบทอดภูมิปัญญาไทยมิให้สูญหายไปตามกาลเวลา สำหรับการท่องเที่ยวเชิงทะเลและชายหาดนั้น มุ่งเน้นไปที่การใส่เอกลักษณ์ความเป็นไทยเข้าไปในบริการ เช่น ภาครองแรม ร้านอาหาร และสถานที่ท่องเที่ยวรอบ ๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนามาตรฐานสินค้าการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ เพื่อให้การมาท่องเที่ยวที่ทะเลไทยมีความแตกต่างจากการไปท่องเที่ยวที่ทะเลประเทศอื่น ๆ

การท่องเที่ยวเพื่อชุมชน เป็นอีกหนึ่งแนวทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้าง ความแตกต่างทางการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเพื่อชุมชนเน้นให้นักท่องเที่ยวเป็นมากกว่านักท่องเที่ยว แต่ร่วมเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่นในชุมชน ในขณะเดียวกันก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชนในรูปแบบที่ยั่งยืน ในปัจจุบันภาคเอกชนและ ภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อชุมชน โดยมีธุรกิจเพื่อสังคมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวแนวทางการนี้ การท่องเที่ยวเพื่อชุมชนถือเป็นอีกหนึ่งแนวทางการท่องเที่ยวที่เน้น สร้างประสบการณ์ที่แตกต่างให้กับนักท่องเที่ยว เนื่องจากการมาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ จะมอบ ประสบการณ์ที่แตกต่างกันและนักท่องเที่ยวจะได้รับรู้ถึงเอกลักษณ์และความพิเศษของชุมชน ตลอดจน มีบทบาทในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสังคมในมิติที่แตกต่างกันอีกด้วย

ทั้งนี้ พื้นที่เป้าหมายของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ คือ พื้นที่คลัสเตอร์ท่องเที่ยวเชิงล้านนา พื้นที่คลัสเตอร์ท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำโขง พื้นที่คลัสเตอร์ท่องเที่ยวมรดกโลก พื้นที่คลัสเตอร์ท่องเที่ยวเจ้าพระยา พื้นที่คลัสเตอร์ท่องเที่ยวชายฝั่งอันดามัน พื้นที่คลัสเตอร์ท่องเที่ยวอีสานใต้ พื้นที่คลัสเตอร์ท่องเที่ยว ทะเลตะวันออก และพื้นที่คลัสเตอร์ท่องเที่ยวทะเลตะวันตก โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรปและอเมริกา

3) การพัฒนาสินค้าใหม่

กลุ่มการท่องเที่ยวที่อาศัยแนวทางการพัฒนาโดยการสร้างและพัฒนาสินค้าใหม่ เป็นแนวทาง สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตลาดมีความน่าสนใจ แต่ประเทศไทยขาดความสามารถในการแข่งขัน และ ยังเป็นตลาดที่มีความใหม่สำหรับประเทศไทย รูปแบบการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงภูเขาและ ป่าไม้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

รูปแบบการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มนี้ คือ การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันให้เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากรูปแบบการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ประเทศไทยยังมีขีดความสามารถที่น้อย และเป็นตลาดใหม่สำหรับ ประเทศไทย ในการส่งเสริมศักยภาพของไทยในกลุ่มการท่องเที่ยวนี้ ภาครัฐควรออกมาตรการส่งเสริมและสิทธิ ประโยชน์ต่าง ๆ สำหรับภาคเอกชน ตลอดจนสร้างความแตกต่างอย่างมีกลยุทธ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ จากการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้หันมาท่องเที่ยวรูปแบบนี้ ในประเทศไทยมากขึ้น

พื้นที่เป้าหมายสำหรับการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ คือ นักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชีย และพื้นที่ เป้าหมายหลักในการพัฒนาคือพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง รวมถึงพื้นที่ภาคตะวันออกที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพในการท่องเที่ยว กีฬาทางน้ำได้

⁹ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการทิศทางการพัฒนาท่องเที่ยวของประเทศไทย ในระยะ 10 ปี. สืบค้น 19 สิงหาคม 2563 จาก https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/article_attach/02FinalReportDirection10Year.pdf

12. การท่องเที่ยวหลังโควิด-19

New Normal ที่จะเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหลังโควิด-19 มีทั้งหมด 5 ประการดังนี้

1. ทุกอย่างจะเปลี่ยนแปลงไป ไม่สามารถกลับมาเป็นเหมือนเดิมได้ การออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของไวรัส และสร้างความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว เช่น มาตรการความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของสายการบิน และโรงแรมที่พัก

2. นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญด้านสุขภาพและความปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องการข้อมูลด้านความสะอาด สุขอนามัยพื้นฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจในการเดินทางท่องเที่ยว อีกทั้งจะเกิดการแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงจากการเกิดโรคระบาด

3. สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ จะสามารถดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของมาตรการการควบคุมโรค และปรับเปลี่ยนวิธีการเดินทาง การเคลื่อนย้ายหรือการรวมตัวกันของกลุ่มคน

4. นักท่องเที่ยวกลุ่มแรกที่จะออกเดินทางท่องเที่ยวคือ กลุ่ม Gen Y ซึ่งมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ชอบคิดนอกกรอบ และชื่นชอบในนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญ และปรับเปลี่ยนวิธีการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น

5. เทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความปลอดภัยและความมั่นใจในการบริการต่าง ๆ

พฤติกรรมและแนวโน้มการท่องเที่ยวก่อนและหลังโควิด-19

รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวก่อนโควิด-19	รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวหลังโควิด-19
นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมชอบเดินทางเป็นกลุ่มขนาดใหญ่	นักท่องเที่ยวจะเดินทางเป็นกลุ่มที่เล็กลง
ใช้เวลาในการเดินทางนาน	ใช้เวลาในการเดินทางสั้นๆ เพื่อลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส
การท่องเที่ยวที่เน้นกิจกรรมนันทนาการ หรือการท่องเที่ยวพักผ่อนทั่วไป	นักท่องเที่ยวจะหันมาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ
การท่องเที่ยวในรูปแบบพบปะผู้คน	การเดินทางท่องเที่ยวแบบปลอดภัย และไม่เสี่ยงภัย
ชื่นชอบการท่องเที่ยวเป็นชีวิตจิตใจ ใช้ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวนาน และนิยมท่องเที่ยวในวันธรรมดามากกว่าวันหยุด	นักท่องเที่ยวจะท่องเที่ยวแบบประหยัด ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัว

ที่มา: ข้อมูลและแนวโน้มของการเดินทางและท่องเที่ยว, โดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, สืบค้นจาก <https://www.tatacademy.com/th/news/332>

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเตรียมการจัดทำแผนฟื้นฟูภาคการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นพัฒนาและยกระดับสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. Lockdown Exit

เป็นระยะที่เริ่มมีการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะไม่กระตุ้นให้เกิดการออกเดินทางท่องเที่ยว แต่จะเน้นเรื่องการเตรียมความพร้อม การซ่อมสร้าง และการปรับตัวเข้าสู่

New Normal ที่กำลังเกิดขึ้น พร้อมทั้งปรับปรุงและยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว อีกทั้งจะเน้นสื่อสารภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่ยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอันดับต้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวเลือก และตัดสินใจเดินทาง เมื่อสถานการณ์โรคระบาดคลี่คลาย

2. Selective Open

เป็นระยะที่เริ่มมีการเปิดเมือง และจะเปิดอย่างจำกัดประมาณร้อยละ 50-60 ของพื้นที่เที่ยว ซึ่งจะอนุญาตให้นักท่องเที่ยวต่างชาติในบางประเทศ สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ แต่ต้องเป็นประเทศที่มีการควบคุมโรคเป็นอย่างดี และต้องมีใบอนุญาตจากแพทย์ โดยในระยะที่ 2 นี้จะยังมีมาตรการควบคุมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ

3. Extensive Open

ในระยะนี้จะเปิดเมืองทั้งหมด ซึ่งความพร้อมในการเปิดประเทศทั้งหมดอาจจะใช้เวลาถึง 3-6 เดือนเป็นอย่างน้อย และการเปิดเมืองครั้งนี้จะไม่เหมือนเดิมเพราะยังต้องให้ความสำคัญ ด้านความปลอดภัย และสร้างความมั่นใจทางด้านสุขอนามัยให้แก่นักท่องเที่ยว

โครงการ Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดทำโครงการเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวหลังโควิด-19 คลี่คลาย ภายใต้ชื่อ “Amazing Thailand Safety & Health Administration” หรือ SHA มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการควบคุมโรค ตอบรับกระแส New Normal ของนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญด้านสุขภาพ สุขอนามัย และความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โครงการนี้เกิดจากความร่วมมือระหว่างกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยร่วมกันสร้างมาตรการ 2 ส่วน คือ มาตรการรักษาความปลอดภัยด้านสุขอนามัยดูแลโดยกระทรวงสาธารณสุข และมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการการท่องเที่ยวดูแลโดยภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้ควบคุมการออกตราสัญลักษณ์ให้แก่ผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมิน เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยสามารถได้รับทั้งความสุขและความปลอดภัยด้านสุขอนามัยจากสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวไปพร้อมกัน¹⁰

กิจการที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้มีทั้งหมด 10 ประเภทกิจการ คือ 1) กิจการภัตตาคาร ร้านอาหาร 2) โรงแรมและที่พัก สถานที่จัดประชุม 3) นันทนาการและสถานที่ท่องเที่ยว 4) ยานพาหนะ 5) บริษัทนำเที่ยว 6) สปาและนวดเพื่อสุขภาพและนวดเสริมความงาม 7) ห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้า 8) สนามกอล์ฟและสนามฝึกซ้อมกอล์ฟ 9) โรงละคร โรงมหรสพ การจัดกิจกรรม 10) ร้านค้าของที่ระลึกและร้านค้าอื่น ๆ

¹⁰ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (22 พฤษภาคม 2563). ข้อมูลและแนวโน้มของการเดินทางและท่องเที่ยว.

สืบค้น 21 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.tatcademy.com/th/news/332>

มาตรฐานเบื้องต้นของทุกสถานประกอบการ มีดังนี้

1. สุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้ที่มีอยู่ในอาคาร

1) ทำความสะอาดอาคาร บริเวณโดยรอบ และบริเวณที่อาจมีการปนเปื้อนหรือบริเวณที่มีการสัมผัสบ่อย ๆ ด้วยน้ำยาทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ

2) มีระบบการระบายอากาศและถ่ายเทอากาศภายในอาคารที่เหมาะสม และทำความสะอาดระบบการระบายอากาศและถ่ายเทอากาศอย่างสม่ำเสมอ

2. การจัดอุปกรณ์ทำความสะอาดเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค

1) เตรียมเจลล้างมือที่มีแอลกอฮอล์อย่างน้อยร้อยละ 70 ขึ้นไป ไว้ในบริเวณพื้นที่ส่วนกลาง

2) บริเวณห้องน้ำต้องสะอาดและจัดให้มีสบู่ล้างมืออย่างเพียงพอ

3) จัดเตรียมอุปกรณ์น้ำยาทำความสะอาดอาคาร อุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้

3. การป้องกันสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

1) ผู้ปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงต่อการรับสัมผัส ต้องมีการป้องกันตนเอง โดยใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย ทำความสะอาดมืออย่างสม่ำเสมอ

2) หากผู้ปฏิบัติงานมีอาการเจ็บป่วย ให้หยุดปฏิบัติงานและเข้ารับการรักษาทันทีในสถานบริการสาธารณสุข

3) ต้องล้างมือด้วยน้ำและสบู่หรือใช้เจลแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ

4) จัดให้มีป้ายเตือนการล้างมือภายในห้องน้ำ

5) ให้ความรู้ คำแนะนำ การดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากโควิด-19 และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์

6) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์หรือช่องทางให้ความรู้ในการป้องกันและการลดความเสี่ยงให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริการ¹¹

¹¹ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (ม.ป.ป.). แผนการดำเนินงานโครงการแนวทางความปลอดภัยด้านสุขอนามัย Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA). สืบค้น 21 สิงหาคม 2563 จาก https://www.mots.go.th/ewtadmin/ewt/mots_web57/download/article/article_20200512103843.pdf

เอกสารเพิ่มเติม

แนวทางการดำเนินการและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภาคใต้

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร